

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. κλήριγκ
- β. αγροτική μεταρρύθμιση
- γ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής (1923)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη **Σωστό**, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη **Λάθος**, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α. Το 1844 ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος διατύπωσε με σαφήνεια στην Εθνοσυνέλευση τη Μεγάλη Ιδέα.
- β. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι έληξαν με την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών τον Αύγουστο του 1913.
- γ. Το 1915 ο βασιλιάς Κωνσταντίνος προκάλεσε δύο φορές την παραίτηση της κυβέρνησης του Ελευθερίου Βενιζέλου.
- δ. Αμέσως μετά την ήττα του ελληνικού στρατού στη μικρασιατική εκστρατεία, επενέβησαν στην πολιτική ζωή της Ελλάδας αξιωματικοί που ηγούνταν στρατιωτικών σωμάτων, τα οποία επέστρεφαν από το μέτωπο.
- ε. Το 1936 ο Ιωάννης Μεταξάς, παρά την άρνηση του βασιλιά, ανέστειλε την ισχύ βασικών άρθρων του Συντάγματος και διέλυσε τη Βουλή.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

α. Ποιες ήταν οι απόψεις των πρώτων ελληνικών κομμάτων (αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό) για την οικονομική πολιτική της Ελλάδας; (μονάδες 5)

β. Να παρουσιάσετε τις εκλογικές αναμετρήσεις μετά την παραίτηση της κυβέρνησης Δραγούμη (6 Οκτωβρίου 1910) έως και τον Μάρτιο του 1912. (μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Να αναφέρετε τα χαρακτηριστικά του ραλλικού κόμματος.

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε την εξέλιξη της ελληνικής ναυτιλίας από το 1840 έως και τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Αριθμός πλοίων υπό ελληνική σημαία, 1855-1914

Έτος	Ιστιοφόρα	Ατμόπλοια
1855	1.525	0
1858	1.254	0
1874	1.518	20
1887	859	82
1896	718	127
1914	78	407

Γ.Β. Δερτιλής, *Ιστορία του Ελληνικού Κράτους, 1830-1920*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2017, σ. 110.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Κατά την περίοδο 1830-1860 η ελληνική ναυτιλία ανασυγκροτείται από τα δεινά του Αγώνα της Ανεξαρτησίας και αναπτύσσεται με ταχύτατους ρυθμούς στη βάση της τεχνογνωσίας, των κεφαλαίων και της εμπειρίας που ήδη διαθέτει. [...] Υπολογίστηκε ότι το 1870 τα [...] ποντοπόρα πλοία ελληνικής ιδιοκτησίας είχαν σχεδόν όλα κατασκευαστεί στα νησιά και τα λιμάνια του Αιγαίου και του Ιονίου Πελάγους. Η πρώτη αυτή περίοδος έχει αποκληθεί χιώτικη φάση, εξαιτίας του μείζονος ρόλου που έπαιξαν οι χιώτες επιχειρηματίες στις εμποροναυτιλιακές επιχειρήσεις. Είναι πράγματι η εποχή της ενδυνάμωσης των επιχειρηματικών οίκων των Ράλλη, Ροδοκανάκη, Πετροκόκκινου, Σκυλίτση κ.ά., οι οποίοι θα αναπτυχθούν σε διεθνή κλίμακα συνδυάζοντας τις εμπορικές, τις πιστωτικές και τις ναυτιλιακές δραστηριότητες.

Κώστας Κωστής, «*Τα κακομαθημένα παιδιά της ιστορίας*»: *Η διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους, 18ος-21ος αιώνας*, Εκδόσεις Πόλις, Αθήνα 2015, σ. 401-402.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Η ανάπτυξη του ελληνικού ατμοκίνητου στόλου συνέπεσε με την έξοδο της παγκόσμιας οικονομίας από τη μεγάλη ύφεση των ετών 1873-1896. Μια θεαματική αύξηση σημειώθηκε [...] το 1899-1902, περίοδος που σύμφωνα με τους παλαιότερους ιστορικούς σήμανε την αρχή μιας νέας περιόδου της ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας. Σε μια περίοδο μακροπρόθεσμης ανοδικής τάσης του διεθνούς εμπορίου και των μεταφορών, μια ξαφνική πρόσθετη

ζήτηση χωρητικότητας [...] δεν μπόρεσε να καλυφθεί από τα αργούντα πλοία¹ και προκάλεσε απότομη άνοδο του επιπέδου των ναύλων. Οι πλοιοκτήτες που διέθεταν την κατάλληλη υποδομή στράφηκαν στις επικερδέστερες διαδρομές, αφήνοντας το πεδίο ελεύθερο στους Έλληνες εφοπλιστές, σε διαδρομές με χαμηλότερους ναύλους, όπως η Μαύρη Θάλασσα και η Μεσόγειος.

---

¹ αργούντα πλοία: τα πλοία που δεν συμμετείχαν σε ναυτικές δραστηριότητες

Χρήστος Χατζηιωσήφ, «Η μπελ επόκ του κεφαλαίου: Από την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου μέχρι την κατάρρευση του προπολεμικού διεθνούς οικονομικού συστήματος» στο: Χρήστος Χατζηιωσήφ (επιμ.), *Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα: Όψεις πολιτικής και οικονομικής ιστορίας, 1900-1940*, Εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009, σ. 245

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στον τρόπο με τον οποίο οργανώθηκε η διαδικασία αποζημίωσης των ανταλλαξίμων, μετά την υπογραφή της Σύμβασης για την ανταλλαγή των πληθυσμών.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι οριστικές εκτιμήσεις έπαιρναν βέβαια πολύ χρόνο για να γίνουν, και στο μεταξύ οι πιέσεις για την πληρωμή αποζημιώσεων αυξάνονταν και έγιναν εξαιρετικά έντονες όσο πλησίαζαν οι εκλογές του 1926. Ο Εμμανουήλ Τσουδερός, στέλεχος των Φιλελευθέρων την εποχή εκείνη, πρότεινε να δοθεί μια προσωρινή αποζημίωση στους δικαιούχους ανταλλάξιμους με ομολογίες που θα είχαν την εγγύηση του κράτους, και ως κάλυμμα τα αστικά, κατά βάση, κτήματα των ανταλλάξιμων μουσουλμάνων. Με τη σταδιακή εκποίηση των κτημάτων αυτών θα μπορούσε να αποσβεσθεί το δάνειο.

Η Εθνική Τράπεζα ανέλαβε τη διαχείριση και εκποίηση αυτών των κτημάτων προκειμένου να χορηγήσει αποζημιώσεις στους δικαιούχους από το προϊόν των πωλήσεων, αλλά και από τα εισοδήματα που παρήγαν τα ακίνητα αυτά. Προκειμένου δε να καταβληθούν όσο το δυνατόν ταχύτερα οι αποζημιώσεις αυτές, παραχωρήθηκε στην Εθνική Τράπεζα το δικαίωμα έκδοσης ανωνύμων ομολογιών, εγγυημένων από το δημόσιο, οι οποίες μπορούσαν να αντιπροσωπεύουν τα τρία τέταρτα της αξίας των κτημάτων που είχαν περιέλθει στην Εθνική Τράπεζα. Με βάση αυτό το σχήμα εκδόθηκε το πρώτο δάνειο των ανταλλαξίμων και στη συνέχεια ακολούθησαν άλλα δύο. Οι πρώτες αποζημιώσεις δόθηκαν, προς μεγάλη ανακούφιση των βενιζελικών, λίγο πριν τις εκλογές του 1926.

Κώστας Κωστής, *Ο πλούτος της Ελλάδας: Η ελληνική οικονομία από τους Βαλκανικούς Πολέμους μέχρι σήμερα*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2018, σ. 126.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Η διαδικασία των προσφυγικών αποζημιώσεων παρατάθηκε με χαοτικό τρόπο σ' όλη τη διάρκεια του Μεσοπολέμου. Από τους δικαιούχους, πολλοί δεν υπέβαλαν δήλωση ή έχασαν διαδοχικές προθεσμίες. Η εκτίμηση των χαμένων περιουσιών έδωσε λαβή σε καταχρήσεις και απάτες μεγάλων διαστάσεων. Επιπλέον, τα μετρητά που εισπράχθηκαν εξανεμίστηκαν γρήγορα για την κάλυψη πιεστικών βιοτικών αναγκών, ενώ και οι ομολογίες άλλαξαν χέρια και υποτιμήθηκαν. Γενικά, μόνο μία μειοψηφία των προσφύγων μπορεί να θεωρηθεί ότι έλαβε ικανοποιητική ή και υπερβολική αποζημίωση.

Γιώργος Θ. Μαυρογορδάτος, *Μετά το 1922: Η παράταση του διχασμού*, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2018, σ. 165.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17:00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ